

**p.o. Wiceprezesa
Najwyższej Izby Kontroli
Józef Górny**

Warszawa, dnia 21 lipca 2011 r.

**Pan
Lech Witecki
p.o. Generalnego Dyrektora
Dróg Krajowych i Autostrad**

LLU-4114 -03-01/2011
I/11/003

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie przeprowadziła w Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, zwanej dalej „GDDKiA”, kontrolę realizacji wybranych zadań związanych z ochroną dróg w latach 2008-2010.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 21 kwietnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Generalnemu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację zadań związanych z budową miejsc do ważenia pojazdów na autostradach, drogach ekspresowych i pozostałych drogach krajowych, a negatywnie sposób sprawowania nadzoru nad udzieleniem zamówienia publicznego na dostawy wag przenośnych do ważenia pojazdów.

Podstawą oceny pozytywnej było:

- podjęcie budowy nowych miejsc do ważenia pojazdów dla potrzeb Inspekcji Transportu Drogowego (ITD), zlokalizowanych w miejscach obsługi podróżnych (MOP) przy autostradach i drogach ekspresowych,
- przygotowanie i rozpoczęcie w roku 2010 realizacji infrastruktury wchodzącej w skład kompleksowego systemu ważenia pojazdów na drogach krajowych (KSWP).

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

- niewykorzystaniu możliwości budowy nowych miejsc do ważenia pojazdów w trakcie przebudowy odcinków dróg krajowych w latach 2008-2010,
- niepełnym wykonaniu zadań z zakresu budowy elementów KSWP, przewidzianych zgodnie z harmonogramem do wykonania w roku 2010,
- nieskutecznym nadzorze nad realizacją powierzonego Oddziałowi GDDKiA w Warszawie przetargu na dostawę 30 kompletów wag na potrzeby wojewódzkich inspektoratów transportu drogowego (witd).

1. NIK pozytywnie ocenia opracowanie i przekazanie w październiku 2009 r. do Oddziałów GDDKiA *Wytucznych projektowania i etapowania budowy MOP* do stosowania na autostradach i drogach ekspresowych, w których określono wymogi dotyczące projektowania i budowy parkingów dla pojazdów ciężarowych, miejsc ich ważenia oraz stanowisk dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne. W wyniku realizacji w latach 2008-2010 *Programu budowy dróg krajowych*, podczas budowy 803,65 km autostrad oraz 206,20 km dróg ekspresowych wykonano 49 MOP. Zapewniono również 209 miejsc kontroli samochodów ciężarowych, z których korzystają witd, w tym 150 przystosowanych do ważenia pojazdów.

2. W latach 2008–2010 GDDKiA zrealizowała zadania inwestycyjne w zakresie przebudowy i remontu dróg krajowych na łącznej długości 3.191,8 km, z czego:

- w 2008 r.–1.060,1 km (w tym 394,8 km zadania inwestycyjne, 665,3 km odnowy i remonty)
- w 2009 r.–1.199,8 km (w tym 340,5 km zadania inwestycyjne, 859,3 km odnowy i remonty)
- w 2010 r.–931,9 km (w tym 340,3 km zadania inwestycyjne, 591,6 km odnowy i remonty).

Kontrola wykazała, że na etapie przygotowania przebudowy dróg (zadania inwestycyjne dotyczące łącznie 1.075,6 km dróg) nie planowano budowy parkingów i miejsc do ważenia pojazdów.

NIK zwraca uwagę, że celowość budowy miejsc do kontroli pojazdów ciężarowych na istniejących już drogach potwierdzają potrzeby określone przez GDDKiA na 302 miejsca do ważenia pojazdów (przy obecnie funkcjonujących 150), wzrost natężenia ruchu pojazdów ciężarowych na drogach krajowych (o 29% w latach 2005-2010) i ujawnianych przez ITD przypadków przekraczania dopuszczalnych obciążeń pojazdów, a także stan techniczny dróg (40,4% nawierzchni dróg krajowych o długości 7.166,6 km wg danych z 2009 r. był niezadawalający lub zły).

GDDKiA wyjaśniła, że podczas przebudowy istniejących dróg, zgodnie z art. 3 pkt 7a i 8 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane² niemożliwa jest budowa parkingów lub miejsc do ważenia pojazdów ciężarowych, gdyż zakres tych robót dotyczy wyłącznie zmiany parametrów użytkowych lub technicznych. Zdaniem NIK nie było jednak przeszkód prawnych do budowania miejsc do ważenia pojazdów na funkcjonujących drogach w trakcie ich przebudowy. Zgodnie z § 110 rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie³ droga powinna być wyposażona w zależności od potrzeb

² Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.

³ Dz. U. Nr 43, poz. 430 ze zm.

w obiekty i urządzenia obsługi uczestników ruchu, do których zalicza się m.in. punkty kontroli samochodów ciężarowych. Z kolei przepisy § 118 tego rozporządzenia dopuszczają, by na drogach klasy GP i drogach niższych klas poza terenem zabudowy, w przypadku, gdy nie ma warunków do wykonania parkingów, zatoki postojowe usytuowane były w obrębie korony drogi. Obowiązkiem zarządcy drogi jest, zgodnie z art. 20a ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych⁴, budowa, przebudowa, remont i utrzymanie parkingów dla postoju pojazdów wykonujących przewozy drogowe i miejsc wykonywania kontroli ruchu i transportu drogowego, przeznaczonych do ważenia pojazdów.

NIK pozytywnie ocenia, iż w roku 2010 GDDKiA rozpoczęła realizację KSWP, który przewiduje zbudowanie w latach 2010–2015, na drogach krajowych, 302 miejsc do ważenia pojazdów (przewidywana wartość zadania - 445,5 mln zł). Każde z tych miejsc ma posiadać stanowisko do statycznego ważenia pojazdów (za pomocą wag przenośnych) oraz preselekcyjny punkt pomiarowy, wyposażony w urządzenia służące do kontroli nacisków na oś i masy całkowitej pojazdów (czujniki kwarcowe lub tensometryczne), długości (pętle indukcyjne) oraz wysokości pojazdów (czujnik laserowy). W roku 2010 podjęto budowę tylko dwóch miejsc preselekcyjnych (wydatkowano na ten cel 1,98 mln zł) pomimo, że harmonogram realizacji KSWP przewidywał wykonanie w tym roku trzech miejsc. W ocenie NIK, poprawa skuteczności ochrony dróg przed ich niszczeniem wymaga jak najszybszego wdrożenia tego systemu.

3. Kontrola wykazała brak właściwego nadzoru GDDKiA nad realizacją powierzonego w roku 2009 Oddziałowi GDDKiA w Warszawie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na dostawę 30 kompletów wag przenośnych SAW 10 C/II na potrzeby witd. Przeprowadzenie przetargu Zastępca Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad zlecił dyrektorowi Oddziału (pismem znak: GDDKiA DZ-WD-1.1/s/4400/10/09 z dnia 24 marca 2009 r.). Zakup wag został sfinansowany ze środków Krajowego Funduszu Drogowego. Przy prowadzeniu postępowania Oddział naruszył przepisy art. 89 ust. 1 pkt 2, w związku z art. 82 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Pzp)⁵, gdyż treść wybranej oferty była niezgodna z opisem przedmiotu zamówienia, zawartym w SIWZ. Według SIWZ każda waga miała zapewniać możliwość pomiaru masy całkowitej pojazdu. Wybrana oferta nie spełniała tego wymogu - ze świadectwa homologacji wydanego dnia 12.06.2008 r. przez Federalny Instytut Fizyczno-Techniczny w Berlinie (Niemcy) wynikało bowiem, że waga nieautomatyczna SAW 10C/II służy do pomiaru nacisków kół i osi (w układzie dwóch połączonych wag), a nie miała homologacji na dokonywanie pomiarów masy całkowitej pojazdów. Zgodnie ze świadectwem homologacji połączenie dwóch wag w zestaw do pomiaru nacisku osi wymagało podwojenia podziałki wagi z 50 do 100 kg. W przypadku połączenia czterech lub sześciu wag dla zachowania dokładności pomiaru wymagane było przeprowadzenie dodatkowej homologacji. Wobec niespełnienia warunków SIWZ, zgodnie z art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy Pzp, oferta ta powinna zostać odrzucona.

⁴ Dz. U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm.

Wartość zakupionych wag wynosiła 1.445.700 zł. Zgodnie z wymogami art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 24 września 2009 r. o finansach publicznych⁶ wydatki publiczne powinny być dokonywane z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) realizację zadań określonych w KSWP, zgodnie z obowiązującym harmonogramem,
- 2) rzetelny nadzór nad postępowaniami o udzielenie zamówień publicznych, zlecanymi do przeprowadzenia innym jednostkom organizacyjnym GDDKiA.

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Generalnego Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Generalnemu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium NIK.

⁶ Dz. U. Nr 157, poz. 1240